

FİNANSAL RAPORLAMA KALİTESİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER VE FİNANSAL RAPORLARIN KALİTESİNİN ÖLÇÜMÜNE İLİŞKİN YAKLAŞIMLAR

Prof. Dr. Saime Önce¹
Araş. Gör. Gülşen Çavuş²

ÖZET

Anahtar Kelimeler

- ❖ *Finansal Raporlama Kalitesi*
- ❖ *Finansal Raporlama Kalitesinin Boyutları*
- ❖ *Faydalı Finansal Bilginin Niteliksel Özellikleri*
- ❖ *Kazanç Kalitesi,*
- ❖ *Finansal Raporlama Kalitesinin Dış Göstergeleri*

Finansal raporlama kalitesi, çok boyutlu bir kavram olduğu için literatürde farklı bakış açılarıyla tanımlanmakta ve ölçülmektedir. Bu çalışmanın amacı, finansal raporlama kalitesini tanımlayarak, raporların kalitesini etkileyen faktörler ve ölçüm yöntemlerine ilişkin bir çerçeve oluşturmaktır. Finansal raporların kalitesi, finansal raporları hazırlayan kişilerden, işin doğasından kaynaklanan özelliklerden ve raporlama sürecinde çevrenin özelliklerinden etkilenebilir. Dolayısıyla finansal raporlama kalitesini etkileyen faktörler; kişi, görev ve çevre boyutunda sınıflandırılmıştır. Literatürde finansal raporlama kalitesinin farklı boyutlarını ölçmeye odaklanan çeşitli yaklaşımlar bulunmaktadır. Finansal raporlama kalitesi ölçüm yaklaşımları; faydalı finansal bilginin niteliksel özellikleri, kazanç kalitesi ve finansal raporlama kalitesinin dış göstergeleri bağlamında olmak üzere üç kategoride sınıflandırılmıştır. Bir işletmenin yüksek kaliteli finansal raporlara sahip olması, işletme ve yatırımcılar arasındaki bilgi asimetrisini azaltarak yatırım verimliliğinin artmasını ve sermaye maliyetinin düşmesini sağladığı için önemlidir.

THE FACTORS AFFECTING FINANCIAL REPORTING QUALITY AND APPROACHES TO MEASURE THE QUALITY OF FINANCIAL REPORTS

Prof. Dr. Saime Önce¹
Res. Asst. Gülşen Çavuş²

ABSTRACT

Since the quality of financial reporting is a multidimensional concept, it is defined and measured from different perspectives in the literature. The purpose of this study is to define the quality of financial reporting and to form a framework for the factors that affecting the quality of the reports and measurement methods. The quality of financial reports may be affected by the person who prepares the financial reports, the nature of the work and the characteristics of the environment in the reporting process. Therefore, factors affecting the quality of financial reporting is classified as person, duty, and environment. There are several approaches in the literature focusing on measuring the different dimensions of financial reporting quality. Financial reporting quality measurement approaches are classified into three categories: The qualitative characteristics of useful financial information, the quality of earnings and the external indicators of the quality of financial reporting. High-quality financial reports of the business entities are important because they reduce the asymmetry of information between business and investors by resulting improved investment efficiency and reduced cost of capital.

Key Words:

- ❖ *Financial Reporting Quality*
- ❖ *Dimensions of Financial Reporting Quality*
- ❖ *Qualitative Characteristics of Useful Financial Information*
- ❖ *Earnings Quality*
- ❖ *External Indicators of Financial Reporting Quality*

¹ Anadolu Üniversitesi, İ.İ.B.F., sonce@anadolu.edu.tr

² Anadolu Üniversitesi, İ.İ.B.F., gulsencavus@anadolu.edu.tr

1. FİNANSAL RAPORLAMA KALİTESİ

Finansal raporlama kalitesi çok boyutlu bir kavram olduğu için farklı yaklaşımlar ile tanımlanmaktadır. En genel anlamı ile finansal raporlama kalitesi, bir işletmenin raporlanan finansal performansının işletmenin performansını ne derece doğru yansıttığı ve gelecekteki nakit akışlarını tahmin etmede ne derece faydalı olduğu şeklinde tanımlanabilir (Robinson ve Henry, 2009, s.724). Bir işletme, genel ekonomik durumu ve performansı hakkında tam, tarafsız ve hatasız bir şekilde tahmin değeri ve doğrulayıcı değeri yüksek bilgiler sağlayan raporlara sahipse işletmenin finansal raporlama kalitesinin yüksek olduğu kabul edilir (Gaynor vd, 2016, s.2). Tanımda da görüldüğü gibi kaliteli finansal raporlar “tamlik, tahmin edici ve doğrulayıcı, tarafsızlık ve hatasızlık boyutlarına” sahiptir.

Finansal raporlama kalitesi kavramı literatürde genel olarak iki farklı yaklaşım ile ele alınmaktadır. İlk yaklaşım, finansal raporların “bilgi kullanıcılarına faydalı olması” konusuna odaklanan “kullanıcıların ihtiyaçlarına dayalı yaklaşımdır”. Kullanıcıların bilgi ihtiyaçlarını karşılama açısından bakıldığında finansal raporlama kalitesi, finansal raporların kullanıcılara faydalı olmasını ifade etmektedir (BBus, 2007, s.27, Jonas ve Blanchet, 2000, s.354). Bu yaklaşımı ülkemizde Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Kurumu (KGGK) benimsemiştir. Bu doğrultuda kurum 2016 ve 2020 yılları stratejik planlarında finansal raporlamayı geliştirmeyi ve kalitesini artırmayı stratejik bir amaç olarak belirlemiştir. Aynı zamanda yayınladığı Finansal Raporlamaya İlişkin Kavramsal Çerçeve genel amaçlı finansal raporlamanın temel amacını ve faydalı finansal bilginin niteliksel özelliklerini tanımlayarak yüksek kaliteli finansal raporlara ulaşmayı amaçlamaktadır. İkinci yaklaşım ise bir işletmenin performansını önemseyen “yatırımcıları ve hissedarları korumaya dayalı yaklaşımdır”. Bu yaklaşımda finansal raporlamanın kalitesi, yatırımcılar ve hissedarlar için hazırlanan raporların “tarafsız ve tam açıklama nitelikleri” temel alınarak

tanımlanmaktadır. Burada kaliteli finansal raporlar; yatırımcı ve hissedarları yanlış yönlendirmeyen veya belirsizlik oluşturmayan, “şeffaf ve tam (eksiksiz) finansal tabloları” ifade etmektedir (Talebniya vd., 2011, s.3859). Hissedar ve yatırımcı koruması bakış açısı ile finansal raporlama kalitesinin kullanıcıları doğru yönlendirmek için tasarlanmış veya karmaşık olmayan, tam ve şeffaf finansal bilgiler sağlamaya odaklandığı görülmektedir (Jonas ve Blanchet, 2000, s.354; BBus, 2007, s.27). Ülkemizde Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) bu bakış açısını benimsemektedir.

Finansal raporlama kalitesi kavramı ile ilgili bu iki bakış açısı arasında temel bir fark vardır. Kullanıcı ihtiyaçları bakış açısında karar verme konusunda özellikle işletmeye kaynak sağlayan taraflara faydalı bilgiler sunmak daha ön planda iken, hissedar ve yatırımcıyı destekleyen yaklaşım, verilen bilgilerin kullanıcı (özellikle hissedarlar) ihtiyaçları için şeffaf ve yeterli olduğundan emin olmayı ön plana çıkarmaktadır. Diğer bir ifade ile kullanıcı ihtiyaçları bakış açısı, bilginin niteliksel özelliklerini taşımasıyla finansal raporların kaliteli olacağını kabul etmektedir. Hissedar ve yatırımcıyı korumaya dayalı yaklaşım ise kurumsal yönetim ve vekâlet konularına odaklanmaktadır. Bu nedenle finansal raporlarda sunulan bilgilerin tam ve şeffaf olmasıyla hissedar ve yatırımcıların haklarının daha iyi korunacağı varsayımıyla finansal raporların kaliteli olacağını kabul etmektedir (Jonas ve Blanchet, 2000, s.354; BBus, 2007, s.27).

2. FİNANSAL RAPORLAMA KALİTESİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Finansal raporlama; işletmenin finansal nitelikli işlemleri, muhasebe politikalarının seçimi, seçilen politikaların uygulanması, tahmin ve yargı bileşenlerini içeren bir süreç olduğu için finansal raporlama kalitesi finansal raporları hazırlayan kişiden, işin özelliklerinden ve raporlama sürecindeki çevrenin özelliklerinden etkilenir. Bu nedenle

finansal raporlama kalitesinde farklılık yaratan faktörler, kişi, görev ve çevre boyutunda sınıflandırmaya göre aşağıda ele alınmaktadır (Jonas ve Blanchet, 2000, s.354; Gaynor vd., 2016, s.7).

2.1. Kişiyeye İlişkin Faktörler

İşletme yönetimi, işletmenin finansal tabloları ve diğer raporlarının hazırlanmasından sorumlu olduğu için yöneticilerinin bireysel özellikleri ve raporlama sürecinde yönetimin çeşitli özelliklerinin etkisi, finansal raporlama kalitesinde farklılıklara neden olmaktadır. Finansal raporlama kalitesini etkileyen faktörlerin sınıflandırmasında yöneticiler “kişi boyutunu” temsil etmektedir. Bu sınıflandırmada kişi faktörleri; yöneticilerin demografik yapısı ve kişilik özellikleri, görev süresi ve uzmanlığı, yönetim kurulunun büyüklüğü ve bağımsızlığı, yönetim kurulunun sahiplik payı ve yöneticilere sağlanan faydalardır (Gaynor vd., 2016, s.7).

Yöneticilerin demografik yapısı ve kişilik özellikleri bağlamında yöneticilerin yaşı, cinsiyeti, eğitimi gibi unsurlar yöneticilerin davranışlarını, etik değerlerini, risk tercihlerini ve ilgi alanlarını etkilediği için finansal raporlama kalitesinde farklılıklar oluşturmaktadır (Huang vd., 2012, s.726-727; Firoozi vd., 2016, s.13-14). Yönetim kurulunda yer alan üyelerin görev süresi ve yönetim kurulunun büyüklüğü, kurulun izleme-değerlendirme işlevlerinin etkinliği aracılığıyla finansal raporlama kalitesini olumlu veya olumsuz olarak etkileyebilir (Oba, 2014, s.229-233; Alves, 2011, s.146). Daha tecrübeli ve finansal uzmanlığa sahip yöneticilerin olduğu işletmelerin finansal tablolarında yeniden düzeltmelerin olma olasılığının daha az olduğu bulunmuştur. Diğer yandan hem muhasebe hem de finans alanında uzman yöneticilerin, zayıf kurumsal yönetim mekanizmalarına sahip işletmelerde kazanç yönetimini azalttığı tespit edilmiştir (Aier vd., 2005, s.123-124; Garcia-Sanchez vd., 2016, s.353-354). Finansal tablolarda yeniden düzeltmelerin veya kazanç yönetiminin az olması, yüksek kaliteli finansal

raporlamanın göstergesi olduğu için yönetim kurulunda yer alan üyelerin uzmanlığının raporların kalitesi üzerinde olumlu etki yarattığı ifade edilebilir. Bağımsız üye sayısı fazla olan yönetim kurullarının olduğu işletmelerde izleme ve değerlendirmenin daha etkin olması ve hissedarların menfaatlerinin daha iyi korunmasından dolayı finansal raporlama sistemlerinin daha güvenilir olduğu kabul edilmektedir. İşletme yönetiminde bağımsız üyelerin yer almasının yönetimde etkinliği artırması nedeniyle kazanç yönetimini azaltan bir mekanizma olduğu ve hileli finansal raporlamayı azalttığı da savunulmaktadır (Aygün vd., 2014, s.62). Yönetim kurulunun yukarıdaki özelliklerinin yanı sıra yönetimin alacağı tazminat, ikramiye ve hisse bazlı ödüller, işletmenin birleşme ve devralma işlemleri, borç sözleşmeleri, dış finansman sağlama çabaları da, yöneticileri kazanç yönetimi uygulamalarına teşvik edebilir. Yönetimi etkileyen tüm bu teşvik unsurları kazanç manipülasyonuna yol açarak finansal raporların kalitesini azaltacağı için işletmenin temel ekonomik durumunu doğru yansıtmayacaktır (Gaynor vd., 2016, s.8-9).

2.2. Göreve İlişkin Faktörler

Finansal raporlama kalitesini etkileyen göreve ilişkin faktörler, işin kendinden yani doğasından kaynaklanan nitelikleri ifade etmektedir. Finansal raporlama kalitesini etkileyen göreve ilişkin faktörler, finansal nitelikli işlemlerin karmaşıklığı, öznellik ve yargı içermesi gibi faktörlerdir. İşlem karmaşıklığı ile finansal raporlama kalitesi arasında negatif bir ilişki olduğu savunulmaktadır (Gaynor vd., 2016, s.9). İşlemlerin özelliği çeşitli hatalara neden olabilir. Örneğin, literatürdeki yaygın bir görüş, tahakkukların manipülasyonunun sadece yönetici faktöründen etkilendiği varsayımına dayanmaktadır. Ancak, tahakkuklardaki değişim, işletme faaliyetlerindeki değişkenlik gibi işlemlerin özelliklerinden de kaynaklanabilir. Tahakkuk tahmin hataları, işletme faaliyetlerindeki değişkenlik arttıkça artabilir. İşletme faaliyetlerinde artan değişkenlik gibi faktörler,

tahakkuk tahmin hatalarının büyüklüğünü artırarak kazanç kalitesini azaltabilir (Dechow ve Dichew, 2002, s.36-54). İşlem karmaşıklığı, muhasebe-finansal raporlama standartları nedeniyle de doğabilir. Örneğin, finansal riskten korunma ve türev işlemlere ilişkin muhasebe standartları gibi karmaşık muhasebe standartlarının yorumlanması ve uygulanmasının doğru ve eksiksiz bir şekilde raporlara yansıtılması zor olabilir. Bunun yanı sıra standartlarda öznellik ve mesleki yargı gerektiren durumların yer almasının raporların kalitesini azaltacak uygulamalara yol açtığı da belirtilmektedir. Amortisman yönteminin seçimi, faydalı ömrün belirlenmesi, gerçeğe uygun değer ölçümü gibi durumları içeren finansal nitelikli işlemler öznelliğe yol açmaktadır. Bu nedenle finansal raporların kalitesi öznellik ve yargı gerektiren bu işlemlerden etkilenebilir. ABD’de Genel Kabul Görmüş Muhasebe İlkeleri’nden (GAAP-Generally Accepted Accounting Principles) Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarına (IFRS-International Financial Reporting Standards) geçişin etkisi değerlendirildiğinde, finansal raporların daha fazla kazanç yönetimi içerdiği, zararın zamanında kaydının daha az olduğu ve değer ilişkisinin daha az olduğu bulunmuştur. Bu göstergelere sahip finansal raporlar da düşük kaliteli olarak değerlendirilmektedir (Lin vd, 2012, s.656).

2.3. Çevreye İlişkin Faktörler

Finansal raporlama kalitesini etkileyen çevre faktörleri, bir görevi yerine getirirken o görevi yerine getiren bireyi çevreleyen koşullardır. Çevresel değişkenler, kişi ve görev değişkenlerinden farklı olarak belirli bir kişiye ve işleme ilişkin değildir. Çevre faktörlerinin amacı, karar verme kalitesini yükselterek finansal raporlama kalitesini artırmaktır (Gaynor vd., 2016, s.9). Çevreye ilişkin faktörler “işletme içi” ve “işletme dışı” olarak sınıflandırılabilir. İşletme içi faktörler; iç kontrol, iç denetim, denetim komitesi özellikleri ve işletmeye ait özelliklerdir. Örneğin, iç kontrol zayıflıkları olan işletmelerin iç kontrol zayıflıkları olmayan işletmelere göre

mutlak olarak ihtiyari tahakkuk büyüklüğü yüksek olmakta ve düşük tahakkuk kalitesine sahip olmaktadır. Bu zayıflıkları kontrol eden işletmelerin kontrol etmeyen işletmelere göre tahakkuk kalitesinde artışlar gözlemlenmiştir (Ashbaugh-Shaife vd., 2008, s.218-247; Chan vd, 2008, s.161-177; Doyle vd, 2007, s.1145 - 1167). Diğer yandan işletmenin iç denetim fonksiyonunun etkin ve etkili olması durumunda işletmede ihtiyari tahakkukların kullanımı sınırlanmakta ve kazanç hedeflerini karşılama olasılığı daha düşük olmaktadır. Böylelikle işletmede kaliteli finansal raporların oluşması sağlanmaktadır (Davidson vd., 2005, s.247; Prawit vd, 2009, s.1258-1275). İşletmelerde denetim komitesinin varlığı, büyüklüğü, uzmanlığı, bağımsızlığı gibi denetim komitesine ait özellikler güvenilir ve kaliteli finansal raporlama sağlamak için önemlidir (Zheng, 2008, s.15-17; Vilaminck ve Sarens, 2015, s.148-163; Krishnan vd., 2011, s.2104 - 2126; Firoozi, 2016, s.11; Rich, 2009, s.10-12; Dhaliwal vd., 2006, s.32; Kusnadi vd., 2016, s.199-200; Krishnamoorthy vd., 2002, s.4). Denetim kalitesi ise denetim öncesi ve denetim sonrası finansal raporlama kalitesini etkileyen çevresel bir özellik olarak değerlendirilebilir. Bir işletme denetim öncesinde de yüksek kaliteli finansal raporlara sahip ise, denetim kalitesinin seviyesi genel olarak gözlemlenemeyebilir. Çünkü finansal raporlama kalitesi yüksek olduğu için denetim kalitesi finansal raporların kalitesini etkilemeyebilir. Bunun yanı sıra bir işletmenin denetim öncesi finansal raporlama kalitesi düşük ama denetim kalitesi yüksekse, denetim kalitesi finansal raporlamanın kalitesini artırabilir (Gaynor vd., 2016, s.6-7). İşletmenin büyüklüğü, yaşı ve kaldıraç oranı gibi unsurlar işletmenin raporlama kalitesini etkileyebilecek işletmeye ait özelliklerdir (Biger ve Hoang, 2008, s.4630; Olowokure vd., 2016, s. 108-109; Asegdew, 2016, s.6; Echobu vd., 2017, s.69).

Finansal raporların kalitesini etkileyen işletme dışı faktörler; finansal piyasaların gelişmişlik düzeyi, ülkeye özgü yasal ve politik sistemler, vergi sistemi ve uluslararası ve ulusal muhasebe standartları olarak ele alınmıştır.

Finansal piyasaların gelişmişliği, bilgi talebi ve yatırımcı korumasının güçlü olması gibi unsurlar işletmenin finansal tablo kullanıcılarına kaliteli finansal raporlar sunması için teşvik sağlayan çevresel özelliklerdir. Bu unsurlar kazanç yönetimi uygulamalarının azalmakta, tahakkukların kalitesinin arttırmakta ve kazançların bilgilendiriciliğini arttırarak finansal raporların kalitesini olumlu olarak etkilemektedir (Leuz vd., 2003, s.526; Hope vd., 2013, s.1738; Burgstahler vd., 2006, s.1013). Ülkeye özgü politik ve yasal sistemler finansal raporlama kalitesi üzerinde hem doğrudan hem de ülkenin muhasebe standartlarını, ülkedeki finansal piyasaların gelişmişlik düzeyini, işletmenin sahiplik yapısını, sermaye yapısını ve vergi sistemlerini etkileyerek dolaylı olarak etkiye sahiptir (Soderstom ve Sun, 2007, s.45). Vergi otoritelerinin, vergi konusunda yaptığı etkin kontrol ve işletmelerin vergi kaçırma uygulamalarını azaltma uygulamaları sayesinde finansal raporlama kalitesini olumlu etkileyebilir (Hanlon vd., 2014, s.140). Bu olumlu etkinin yanı sıra devletin finansal raporlarla ilgili düzenlemeleri, vergi gelirini artırma odaklı olarak düzenlendiği için raporların karar yararlılığını ikinci plana atmakta ve raporların kalitesini azaltmaktadır (Durak ve Gürel, 2014, s.104). Ulusal ve Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarının finansal raporlama kalitesi üzerinde etkisi göreve ilişkin faktörler kapsamında öznellik ve mesleki yargıyı artırması nedeniyle olumsuz olarak etkileyeceğini ileri süren çalışmaların yanı sıra Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarını uygulayan işletmelerde yerel standartları uygulayan işletmelere göre kazanç yönetimi uygulamalarına daha az rastlanıldığı, kazancı istikrarlı hale getirme uygulamalarının daha az olduğu, zamanında zararın kayda alınmasının daha çok yapıldığı ve raporlanan rakamlarda değer ilişkisinin fazla olduğu tespit edilmiştir (Barth vd., 2008, s.496; Dimitropoulos vd., 2013, s.121). Finansal raporlama kalitesinin temel niteliksel özellikleri olan ihtiyaca uygunluk ve gerçeğe uygun sunum özelliklerinin Uluslararası Finansal Raporlama

Standartları sonrası arttığı ve dolayısıyla raporların kalitesini de artırdığı ifade edilebilir (Krismiaji vd., 2016, s.490).

3. FİNANSAL RAPORLAMA KALİTESİNİN ÖLÇÜMÜNE İLİŞKİN YAKLAŞIMLAR

Finansal raporlama kalitesi, “tahmin edici ve doğrulayıcı”, “tarafsızlık ve hatasızlık” ve “tamlik” olmak üzere üç boyuta sahiptir. Literatürde finansal raporlama kalitesinin bu boyutlarını ölçmeye odaklanan çeşitli yaklaşımlar bulunmaktadır. Finansal raporlama kalitesini değerlendiren her bir yaklaşımda ele alınan her bir yöntem Kavramsal Çerçeve de belirtilen faydalı finansal bilginin farklı özelliklerine odaklanmaktadır. Finansal raporlama kalitesini değerlendirmekte kullanılan yöntemlerin odaklandığı boyut ve faydalı finansal bilginin hangi niteliksel özelliğini ölçmeyi amaçladığı Şekil 1’de gösterilmektedir.

Finansal raporların kalitesini değerlendirmede kullanılan yaklaşımlardan biri, “faydalı finansal bilginin niteliksel özelliklerine” odaklanmaktadır. Bu yaklaşım, Kavramsal Çerçeve de belirtilen finansal bilginin temel ve destekleyici niteliksel özelliklerini taşıyan raporların kaliteli olduğunu kabul etmektedir (Beest vd., 2009, s.5-8).

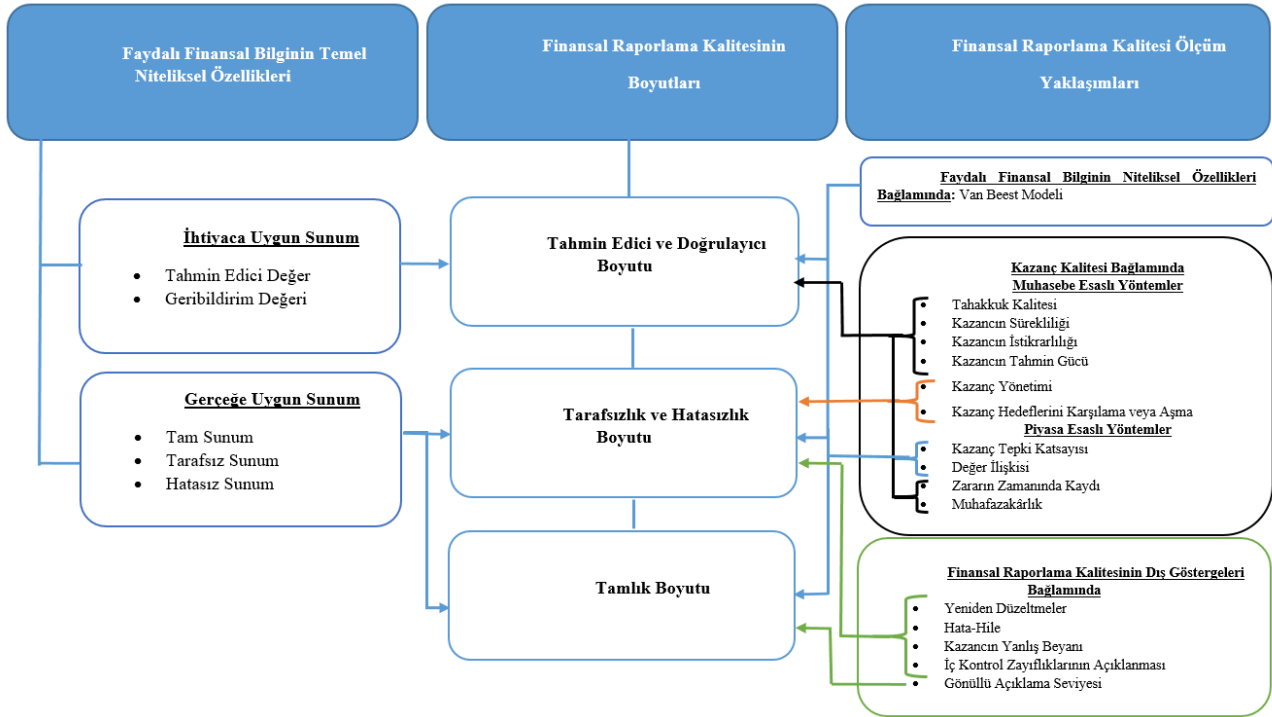
Raporların kalitesinin değerlendirilmesinde kullanılan diğer bir yaklaşım ise “kazanç kalitesine” odaklanmaktadır. Bu yaklaşım, raporlanan kazancın kalitesi ne kadar yüksek ise finansal raporların kalitesinin de o kadar yüksek olduğunu kabul etmektedir. Ancak kazanç kalitesi teriminin tıpkı finansal raporlama kalitesi gibi ne genel kabul görmüş bir tanımı ne de bu kavramı ölçmek için genel olarak kabul edilen bir yaklaşım vardır. Bu nedenle kazanç kalitesi de farklı yaklaşımlar aracılığıyla değerlendirilmektedir (BBus, 2007, s.28). Kazanç kalitesi aracılığıyla finansal raporların kalitesini ölçmekte kullanılan her bir ölçüt, raporların kalitesinin farklı boyutlarına

odaklanmaktadır. Kazanç kalitesi, muhasebe ve piyasa esaslı olmak üzere iki ana grupta yer alan ölçüm yöntemleri ile değerlendirilmektedir (Francis vd., 2006, s.38; Gaynor, 2016, s.3-4; Beest vd., 2009, s.5-8). Muhasebe esaslı ölçüm yöntemleri; kazanç yönetimi, tahakkuk kalitesi, kazanç sürekliliği, kazancın istikrarlılığı, kazancın tahmin gücü ve kazanç hedeflerini karşılama veya aşmadır. Tahakkuk kalitesi, kazanç sürekliliği, kazancın istikrarlılığı, kazancın tahmin gücü aracılığıyla finansal raporların kalitesini değerlendiren araştırmalar, raporlama kalitesinin tahmin edici ve doğrulayıcı boyutuna odaklanmaktadır. Tahmin edici ve doğrulayıcı boyut, faydalı finansal bilginin temel niteliksel özelliklerinden ihtiyaca uygunluk ile ilgilidir. Kazanç yönetimi ve kazanç hedeflerini karşılama veya aşma yöntemleri raporlama kalitesinin tarafsızlık ve hatasızlık boyutuna odaklanmaktadır. Tarafsızlık ve hatasızlık boyutu ise faydalı finansal bilginin gerçeğe uygun sunumu ile ilgilidir (Francis vd., 2006, s.38; Gaynor, 2016, s.3-4; Beest vd., 2009, s.5-8). Kazanç kalitesi yaklaşımında piyasa esaslı ölçüm yöntemleri; kazanç tepki katsayısı, değer ilişkisi, zararın zamanında kaydı ve muhafazakârlıktır. Piyasa esaslı yöntemlerden değer ilişkisi ve kazanç tepki katsayısı raporlama kalitesinin tahmin edici ve doğrulayıcı, tarafsızlık ve hatasızlık ve tamlık boyutlarını ölçmeye odaklanmaktadır. Zararın zamanında kaydı ve muhafazakârlık yöntemleri ise raporlama kalitesinin tahmin edici ve doğrulayıcı boyutuna odaklanmaktadır. Kazanç kalitesinin piyasa esaslı ölçütleri algılanan finansal raporlama kalitesini ölçmeyi amaçlamaktadır (Francis vd., 2006, s.38; Gaynor, 2016, s.3-4; Beest vd., 2009, s.5-8).

Finansal tablolarda yeniden düzeltmeler, hatalar, hileler, kazancın yanlış beyan edilmesi, iç kontrol zayıflıklarının

açıklanması ve gönüllü açıklama seviyesi yöntemleri ise finansal raporlama kalitesinin dış göstergelerine dayalı yaklaşımlar olarak sınıflandırılmıştır. Bu ölçütlerden gönüllü açıklama seviyesi raporlama kalitesinin tamlık boyutuna odaklanırken diğer ölçütler raporlama kalitesinin tarafsızlık ve hatasızlık boyutuna odaklanmaktadır (Gaynor, 2016, s.3-4; Beest vd., 2009, s.5-8, Dechow vd., 2010, s.346).

Şekil 1: Finansal raporlama kalitesine ilişkin ölçüm yöntemlerinin finansal raporlama kalitesinde odaklandığı boyutlar

3.1. Finansal Raporlama Kalitesinin Faydalı Finansal Bilginin Niteliksel Özellikleri Bağlamında Ölçülmesi

Finansal raporlama kalitesinin niteliksel özelliklere dayalı ölçümünde Nijmegen Centre For Economics tarafından geliştirilen ve literatürde The Van Beest Modeli olarak adlandırılan bir model kullanılmaktadır. Nijmegen Centre For Economics, Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (International Accounting Standards Board-IASB) ve Finansal Muhasebe Standartları Kurulunun (Financial Accounting Standards Board-FASB) belirlediği her bir niteliksel özelliği esas alan kapsamlı bir finansal raporlama kalitesi ölçüm modeli geliştirmişlerdir (Yurisandi ve Puspitasari, 2015, s.646). Bu model, finansal raporların niteliksel özelliklerinin her birinin özüne uygunluğunu sağlayıp sağlamadığını ölçerek finansal rapordaki yer alan bilgilerin karar

vermede yararlılığını incelemektedir. Jonas ve Blanchet, finansal raporların kalitesinin değerlendirilmesinde bu modelin oluşturulmasına öncülük etmiştir. Finansal bilginin niteliksel özelliklerinin her birine yönelik sorular geliştirmişlerdir. Daha sonra bu çalışmadan hareketle McDaniel, Martin & Maines (2002), Lee, Strong, Kahn & Wang (2002) ve Beest (2009) bu modeli geliştirmişlerdir (Mbobo ve Ekpo, 2016, s.186).

The Van Beest Modeli, finansal ve finansal olmayan bilgilerin kalitesini kapsamlı bir şekilde değerlendirmek üzere geliştirilmiştir. Bu model, raporların finansal tablo kullanıcılarına olan karar yararlılığını göz önünde bulundurarak finansal raporlama kalitesinin niteliksel özelliklerini ölçmektedir. Modelde finansal raporlama kalitesi, kavramsal çerçevede belirtilen faydalı finansal bilginin niteliksel özellikleri esas alınarak standart skorların hesaplanmasıyla ölçülmektedir.

Ölçüm aracı olarak ilk önce finansal raporlama kalitesinin niteliksel özelliklerine göre 21 maddelik bir endeks oluşturulmuştur. Oluşturulan 21 maddelik bu endekste, finansal raporların niteliksel özelliklerinin her birisi ayrı ayrı ve birlikte değerlendirilmektedir (Beest vd., 2009, s.20). Daha sonra bu endeks 33 maddeye çıkarılmıştır. Bu 33 maddeden 13'ü ihtiyaca uygunluk ve 7'si gerçeğe uygun şekilde sunum olan temel niteliksel özellikleri ölçmektedir. Diğer maddelerden 6'sı anlaşılabilirlik, bir tanesi zamanında sunum ve 6'sı karşılaştırılabilirlik şeklinde destekleyici niteliksel özellikleri ölçmeye odaklanmaktadır. Zamanında sunum özelliği haricinde diğer tüm maddelerde 5'li Likert ölçeği kullanılmaktadır (Braam ve Beest, 2013, s.1285). Bu modelin işletmelerin yayınladıkları raporlardan finansal ve finansal olmayan bilgileri ele alarak kapsamlı bir şekilde raporların kalitesini ölçtüğü ileri sürülmektedir.

3.2. Finansal Raporlama Kalitesinin Kazanç Kalitesi Bağlamında Ölçülmesi

Kazanç kalitesi, farklı bilgi kullanıcıları için farklı anlamlar taşımaktadır. Genel olarak bilgi kullanıcıları için kazanç kalitesi, raporlanan kazancın bilgi kullanıcılarının karar almasında faydalı olmasıdır. Bilgi kullanıcılarından biri olan analistlere göre kazançlar işletmenin mevcut performansını doğru bir şekilde yansıttığı, gelecekteki işletme performansının iyi bir göstergesi olduğu ve işletmenin değerinin belirlenmesinde iyi bir ölçüt olduğunda kazançları yüksek kaliteli olarak kabul etmektedir. Analistlerin kazançlardan beklediği bu özellikler, analistlerin finansal tabloları kullanma amaçları ile tutarlıdır. Yatırımcılar da finansal tabloları kullanmada analistlerle benzer amaçları taşımaktadır. Kreditörler kolay bir şekilde nakde dönüşen ve yönetimin performansını doğru olarak yansıtan kazançları yüksek kaliteli olarak tanımlamaktadır. Bazı finansal tablo kullanıcıları kazanç kalitesini finansal tablolarda kazanç yönetiminin yapılmaması olarak tanımlamaktadır. Çünkü muhasebe standartları kapsamında kasıtlı olarak

yöneticiler tarafından yapılan kazanç yönetimi, bilgi kullanıcılarının karar yararlılığını olumsuz etkilemektedir. Standartları düzenleyenler açısından kazanç kalitesi, kazançların genel kabul görmüş muhasebe ilkelerine uygun olarak raporlanmasıdır. Araştırmacılar ise kazancın kalitesini farklı bakış açıları ile ele almakta ve kazancın kalitesinin ölçümünde farklı ölçütler kullanmaktadır (Sadiq ve Shafie, 2017, s.392; Kamarudin ve İsmail, 2014, s.237). Araştırmacılar açısından kazanç kalitesi, ölçüm yöntemleri bağlamında tanımlanmaktadır. Literatürde kazanç kalitesi ölçüm yöntemleri, muhasebe ve piyasa temelli olmak üzere iki ana kategoriye ayrılmaktadır. Bu yöntemler aşağıda ele alınmaktadır.

3.2.1. Muhasebe Esaslı Kazanç Kalitesi Ölçüm Yöntemleri

Muhasebe esaslı ölçüm yöntemleri; referans olarak nakit akışlarını ve kazançları esas almaktadır. Bu yöntemler sürekli ve tahmin etme gücü yüksek olan kazançların daha yüksek kalitede olduğunu kabul etmektedir. Aynı zamanda yüksek kaliteli kazançların gelecekteki nakit akışlarını daha iyi tahmin edebildiğini ve kaliteli kazançlarda tahakkuk tahmin hatalarının daha küçük olduğunu varsaymaktadır (Francis vd., 2006, s.37-38, Sra, 2012, s.11; Rasmussen, 2009, s.11).

3.2.1.1 Kazanç Yönetimi

Kazanç yönetimi, yöneticilerin finansal raporlama sürecinde yargıda bulunmaları ve bazı paydaşları işletmelerin temel ekonomik performansı hakkında yanıltmaları ya da raporlanan muhasebe rakamlarına dayanan teşvik primleri sonuçlarını etkilemek amacıyla finansal raporlarda değişiklik yapmaları olarak tanımlanabilir (Healy ve Wahlen, 1999, s.368). Kazanç yönetimi "tahakkuk esaslı" ve "işlem esaslı" kazanç yönetimi olmak üzere iki sınıfa ayrılmaktadır. Tahakkuk esaslı kazanç yönetimi, genel kabul görmüş muhasebe ilkeleri çerçevesinde işletmenin gerçek ekonomik performansını gizlemek amacıyla yapılan kazanç yönetimi uygulamalarıdır. İşlem

esaslı kazanç yönetimi ise muhasebe sistemin çıktısını etkilemek amacıyla bir faaliyetin, yatırımın veya finansman işleminin zamanlamasını veya yapılanmasını değiştiren uygulamalardır (Gunny, 2010, s.855).

Finansal raporları hazırlayan yöneticiler takdir yetkilerini kullanarak kendi çıkarlarına yönelik davranarak kazancı manipüle edip bilgi kullanıcılarını yanıltabilirler. Diğer bir deyişle işletmenin raporlanan kazancının istenen düzeye getirilmesi çabalarıyla tahakkuk esaslı kazanç yönetimi yapılmaktadır. Bu nedenle kazanç yönetimi, kazancın kalitesini olumsuz olarak etkilemektedir. Kazanç yönetimi ne kadar yüksek olursa kazanç kalitesi o derece düşmektedir. Kazanç yönetimi uygulamaları sonucunda finansal tablolar gerçeği yansıtmaktan uzak kalmasının yanı sıra karşılaştırılabilir, tutarlı ve doğru olma özelliklerini de kaybetmektedir. Buradan hareketle kazanç yönetimi ile finansal raporların kalitesi arasında negatif bir ilişki olduğu söylenebilir. Bu durum finansal raporlama kalitesinin tanımlanmasında kullanılan hem kullanıcı ihtiyaçlarına dayalı yaklaşım hem de hissedar ve yatırımcı korumasına dayalı yaklaşım ile ilgilidir. Çünkü fırsatçı kazanç yönetimi hem bilgi kullanıcıları için finansal bilgilerin yararlılığını azaltmakta (kullanıcı ihtiyaçlarına dayalı yaklaşım) hem de kullanıcıları yanlış yönlendirmektedir (hissedar ve yatırımcıları korumaya dayalı yaklaşım) (Duman, 2010, s.135; Bbus, 2007, s.28-29).

Kazanç yönetimi, finansal raporlama kalitesinin tarafsızlık ve hatasızlık boyutunu ölçmeye odaklanmaktadır. Kazanç yönetimini düşük finansal raporlama kalitesinin göstergesi olarak kullanabilmek için kazanç yönetimi yapılan, diğer bir deyişle manipüle edilen kazancın büyüklüğünün bulunması gereklidir. Ancak işletmenin finansal tablolarında raporlanan tahakkuk etmiş kazançlarının hepsi manipüle edilmiş değildir. Kazanç yönetiminin varlığını belirlemek için tahakkuk etmiş kazancın ihtiyari ve ihtiyari olmayan bileşenini ayırmak gereklidir (Ferrero, 2014 s.60; Gaynor

vd., 2016, s.4). Kazanç yönetimi literatürüne göre işletmenin toplam tahakkukları ihtiyari ve ihtiyari olmayan tahakkuklardan oluşmaktadır. “İhtiyari olmayan tahakkuklar” iş stratejisi, sanayi sözleşmeleri (ticari işlemler), makroekonomik olaylar ve diğer ekonomik olaylar nedeniyle cari dönemde yapılan finansal nitelikli işlemlerden kaynaklanan tahakkuklardır. “İhtiyari tahakkuklar” ise kazançları yönetmek için seçilen muhasebe politikaları veya yapılan işlemlerden kaynaklanan tahakkuklardır (Ronen ve Yaari, 2008, s.372). Hasılatın kayda alınması, şüpheli ticari alacak karşılığı, garanti karşılıkları, iade ve iskontolar, stok değer düşüklüğü karşılığı, amortisman tercihleri (faydalı ömrün tahmini, hurda değer ve amortisman hesaplama yöntemleri), stoklarlar ilgili tercihler (maliyet akış varsayımları, bozuk malların tahmini) ve vergiyle ilgili tercihler (değerleme karşılıkları) işletmelerin ihtiyari tahakkukları kullandığı muhasebe işlemlerine ilişkin örneklerdir (Robinson vd., 2009, s.859). İhtiyari tahakkukların belirlenmesinde tahakkuk esaslı modeller kullanılmaktadır. Tahakkuk esaslı modeller; Healy, DeAngelo, Jones, Modifiye Edilmiş Jones, Endüstri, Kasznik, The Forwarding Looking, Larker-Richardson ve Performans Eşlemeli Kothari Modeli gibi çeşitli modellerden oluşmaktadır.

3.2.1.2. Tahakkuk Kalitesi

Tahakkuk esaslı muhasebenin işletmenin temel ekonomik performansını doğru yansıttığı kabul edilmektedir. Ancak tahakkukların tahmininde hataların yapılması veya kasıtlı olarak kazanç yönetimi amacıyla kullanılması finansal rapordaki bilginin güvenilirliğinin azalmasına neden olur. Bu nedenle tahakkuk kalitesi, finansal raporların kalitesi için önemlidir ve finansal raporların kalitesinin değerlendirilmesinde bir ölçüt olarak kullanılmaktadır (Ferrero, 2014 s.52; Gotti ve Mastrolia, 2012, s.50; Boroujeni vd., 2016, s. 27, Kibiya vd., 2016, s.756, Wang vd., 2014, s. 9875). Bu yöntem raporlama kalitesinin tahmin edici ve doğrulayıcı boyutunu ölçmeye odaklanmaktadır. Tahakkuk

kalitesi, referans yapı olarak faaliyetlerden elde edilen nakit akışlarını baz almaktadır. Tahakkuk kalitesi, çalışma sermayesi tahakkuklarının geçmiş, cari ve gelecekteki faaliyet nakit akışlarından ne derece sapma gösterdiği ile ölçülmektedir. İşletmenin çalışma sermayesi tahakkukları, nakit akışlarıyla ne kadar iyi eşleşirse tahakkuk kalitesi o kadar yüksektir. Düşük tahakkuk kalitesi bu eşleşmenin iyi olmadığı anlamına gelir. Tahakkuk kalitesi, yatırımcıları raporlanan kazancın ne kadarının nakit akışına dönüştüğü hakkında bilgilendirmektedir. Düşük tahakkuk kalitesi olduğunda finansal raporların kalitesi düşük olur ve finansal raporlar yatırımcıların bilgi riskini artırarak onları yanlış yönlendirir (He, 2015, s.511; Peyravan, 2016, s.14-15). Kazanç yönetimi çalışmalarında tahakkuklar genellikle ihtiyari ve ihtiyari olmayan tahakkuklar olarak sınıflandırılmaktadır. Ayrıca tahakkuklar, çalışma sermayesi tahakkukları, uzun dönemli faaliyet tahakkukları ve finansal tahakkuklar olarak da sınıflandırılmaktadır. (Ertan, 2011, s.65). Tahakkuk kalitesini ölçmekte kullanılan yöntemlerin tahakkuk esaslı olarak kazanç yönetimini ölçen modellerden farkı, çalışma sermayesi tahakkuklarını baz almasıdır.

3.2.1.3. Kazancın Sürekliliği

Kazancın sürekliliği (persistence), cari dönem kazançlarının gelecekte devam etme derecesi olarak tanımlanabilir (Ewert ve Wagenhofer, 2010, s.28). Muhasebe literatüründe cari dönem kazançlarının bir kısmının (örneğin, satış gelirinde bir artış) gelecek dönemlerde de sürdürülebilir olması halinde kazançlar sürekli dir. Sürdürülebilir kazançlar daha kalıcıdır ve yüksek kalitelidir. Geçici kazançlar daha az kalıcıdır ve düşük kalitededir. Kazançların sürekli olması kazanç sürecinde daha az değişkenliği ifade etmektedir (Schipper ve Vincent, 2003, s.2; Perotti ve Wagenhofer, 2011, s.6). Kazançların sürekliliği, kazançların arzu edilen bir özelliğidir. Genellikle işletmenin süreklilik gösteren faaliyetlerinden elde edilen kazançların daha sürdürülebilir, olağandışı faaliyetlerden elde edilen kazançların ise her

dönemde sürdürülebilir olamayacağı kabul edilir. Gelir tablosunda sürdürülen faaliyet dönem kazançları, gelecekteki kazançların iyi bir göstergesi ise kazançlar kalitelidir (Penman ve Zhang, 2002, s.237). Bu nedenle finansal tablo analizinde; gelir tablosunda raporlanan alışılmadık, ana faaliyetten olmayan ve sürekliliği olmayan kazançlara kazancın kalitesi açısından daha fazla dikkat edilmesi gerekir. Çünkü bu unsurlar kazancın sürekliliği üzerinde negatif bir etkiye sahiptir. Kazancın sürekliliği, özkaynak değerlendirme modellerine daha iyi girdi sağlamakta ve karar yararlılığını geliştirmektedir (Mahjoub ve Khamoussi, 2013, s.160-161). Çünkü kazançların sürekliliğinin yüksek olması; istikrarlı, sürdürülebilir ve düşük riskli kazanç sürecini ve yüksek kazanç kalitesini göstermektedir (Ewert ve Wagenhofer, 2010, s.28). Yüksek kazanç kalitesine sahip raporlar ise yüksek kaliteli olarak kabul edilmektedir. Kazançların sürekliliği ölçütü, finansal raporlama kalitesinin tahmin edici ve doğrulayıcı boyutuna odaklanmaktadır (Gaynor vd., 2016, s.4).

3.2.1.4. Kazancın İstikrarlılığı

Kazancın istikrarlı hale getirilmesi (smoothness), raporlanan kazançların tutarlarındaki dalgalanmaların en aza indirgenmesi olarak tanımlanabilir. İki farklı şekilde gerçekleştirilmektedir. Birincisi kazancın fiili bir şekilde istikrarlı hale getirilmesi, diğer bir ifade ile kazanç değişkenliğini azaltan üretim ve yatırım kararlarının uygulanması yoluyla kazancın istikrarlı hale getirilmesidir. İkincisi kazancın yapay bir şekilde istikrarlı hale getirilmesidir. Bu şekilde kazancın istikrarlı hale getirilmesi ise muhasebe politikası seçimleri yoluyla gerçekleştirilmektedir (Ronen ve Yaari, 2008, s.317). Bu iki farklı görüşten dolayı kazanç istikrarlılığını kazanç kalitesinin, dolayısıyla finansal raporlama kalitesinin bir ölçütü olarak kabul etme konusunda iki farklı görüş vardır. İlk görüşü savunanlara göre kazancın istikrarlı hale getirilmesi kazanç manipülasyonunun bir sonucudur. Yöneticiler raporlanan kazançların dalgalanması az değişken gözüksün diye kazanç

yönetimi uygulayabilir. Bu görüş çerçevesinde kazançların istikrarlı hale getirilmesi, yöneticilerin fırsatçı raporlamasını yansıtmaktadır. Yöneticiler kendilerine sağlanacak faydaları korumak veya artırmak ve yabancılar tarafından yapılan müdahalelerden kaçınmak için kazançlarını istikrarlı hale getirmektedir. Yönetimin fırsatçı davranışları doğrultusunda raporlanan kazançlarda bilginin şeffaflığı azalmakta, yöneticiler ve diğer bilgi kullanıcılarının doğru bilgilere erişmesi engellenmekte ve raporlanan kazançlar işletmenin gerçek performansını yansıtmamaktadır (Chen vd., 2017, s.38-39; Huang, 2011, s.10-11). Bu nedenlerden dolayı daha istikrarlı bir kazanç, daha düşük kazanç kalitesi ve düşük finansal raporlama kalitesi ile ilişkilendirilir (Ewert ve Wagenhofer, 2010, s.34; Francis vd., 2006, s.45).

Kazancı istikrarlı hale getirme konusunda diğer görüş, kazançların istikrarlı olmasının kazancın arzu edilen bir özelliği olduğunu kabul etmektedir. Bu görüşü benimseyenler yöneticilerin geçici dalgalanmaları azaltmak için kazançları istikrarlı hale getirerek gelecekteki kazançları tahmin etme hakkında özel bilgileri kullandıklarını savunmaktadır (Francis vd., 2003, s.7-8). Kazancın istikrarlı hale getirilmesinde fırsatçı davranışlarla davranmanın gerekli olmadığını vurgulayarak; kazancın istikrarlı hale getirilmesiyle, işletmenin temel ekonomik durumunu yansıtmayan nakit akışlarında ilgisiz ve geçici dalgalanmalar azaltılmakta ve kazanç kalitesi artırılabilmektedir (Sadiq ve Shafie, 2017, s.398). Değişkenliği az olan istikrarlı kazançlar, yüksek kazanç kalitesini göstermektedir (Francis vd., 2006, s.45; Liceran-Gutierrez ve Cano-Rodriguez, 2017, s.4-5). Finansal raporların kalitesini değerlendirmekte kullanılan bu ölçüt, tahakkuk kalitesi ve kazancın kalıcılığı ölçütlerinde olduğu gibi raporlama kalitesinin tahmin edici ve doğrulayıcı boyutuna odaklanmaktadır (Gaynor vd., 2016, s.4; Ahmed vd., 2013, s.1351).

3.2.1.5. Kazancın Tahmin Gücü

Kazancın tahmin gücü özelliği (predictability), kavramsal çerçevede ihtiyaca uygunluğun bir unsurudur. Kazancın tahmin gücü özelliği, gelecekteki kazançları tahmin etmede geçmiş kazançları kullanabilme yeteneği (gücü) olarak tanımlanabilir. Bu doğrultuda kazancın tahmin edilebilirliği, karar yararlılığı ile ilişkilidir (Francis vd., 2003, s.7; Schipper ve Vincent, 2003, s.2). Kazancın tahmin gücü, kazanç kalitesinin bir göstergesi olarak kullanılmaktadır. Bugünkü kazançların, gelecekteki kazançları tahmin etme gücü yüksek olduğunda bugünkü kazançların kaliteli olduğu kabul edilmektedir. (Perotti ve Wagenhofer, 2011, s.6). İşletmenin gelecekteki kazançlarını doğru tahmin etmeyi sağlayan kazançlar da finansal raporların kaliteli olduğunu göstermektedir (Gotti ve Mastrolia; 2009, s.55). Bu doğrultuda kazancın tahmin gücü yönteminin raporlama kalitesinin tahmin edici ve doğrulayıcı boyutuna odaklandığı söylenebilir.

3.2.1.6. Kazanç Hedeflerini Karşılama veya Aşma

Kazanç yönetimi literatüründe kazanç dağılımlarının belli bir tutara bağlı kalması finansal tablo manipülasyonunun kanıtı olarak kabul edilmektedir. Aynı zamanda kazançlar analist tahminlerini karşıladığında veya aştığında kazanç yönetimi olasılığı olabilir (Campbell vd., 2015, s.96). Dolayısıyla kazanç hedeflerini karşılamak veya aşmak finansal raporlama kalitesinin diğer bir boyutu olarak görülmekte ve tıpkı tahakkuk esaslı modeller gibi kazanç yönetimi temasıyla raporların kalitesinin değerlendirilmesinde kullanılmaktadır. Kazanç yönetimi yönteminde olduğu gibi bu yöntem de raporlama kalitesinin tarafsızlık ve hatasızlık boyutunu ölçmeye odaklanmaktadır (He, 2015, s.512; Ahmed vd., 2013, s.1352; Gaynor vd., 2016, s.4).

3.2.2. Piyasa Temelli Kazanç Kalitesi Ölçüm Yöntemleri

Piyasa temelli yöntemler; yüksek kaliteli finansal raporların işletmenin değerini daha iyi temsil ettiğini ve hisse senedi getirilerindeki iyi ve kötü haberleri zamanında yansıttığını kabul etmektedir (Francis vd., 2006, 37-38; Sra, 2012, s.11; Rasmussen, 2009, s.11). Piyasa esaslı yöntemler, finansal raporlama kalitesini ölçmek için sadece kazançları veya raporlardaki farklılıkları kullanmak yerine finansal raporlardaki bilgilerin kullanıcılara ne kadar yararlı olduğunu inceleyerek algılanan finansal raporlama kalitesini ölçmeye odaklanmaktadır. Piyasanın finansal raporlara güvenmesi, yatırımcıların, raporların öngörülen değeri hakkındaki algılarını yansıtmaktadır. Dolayısıyla piyasanın finansal raporlara güvenmesi finansal tabloların kalitesi konusunda gösterge olmaktadır (Gaynor vd., 2013, s.4).

3.2.2.1. Değer İlişkisi

Bir işletmenin kazançları ve defter değeri, mevcut hisse senedi fiyatını etkili bir biçimde açıklarsa; işletmenin finansal bilgilerinin işletmenin değerini daha iyi yansıttığı kabul edilmektedir (Kwon, 2014, s.29-34). Değer ilişkisi, muhasebe rakamlarının hisse senedi getirileri ile ilgili bilgileri açıklaması gerektiğine dayanmaktadır. Buradan hareketle değer ilişkisi, muhasebe rakamlarının hisse senedi getirilerindeki değişimi açıklama gücü olarak tanımlanabilir. Değer ilişkisi, kazançların işletmenin piyasa fiyatını ve/veya piyasa getirisini açıklayabilme kapasitesine sahip olduğunda işletmenin raporlanan kazançlarının yüksek kalitede olduğu kabul edilmektedir (Francis vd., 2006, s.46). Finansal raporlardaki kazançların yüksek kaliteli olması ise raporların kalitesinin yüksek olduğunun bir göstergesidir.

Değer ilişkisi, finansal raporlama kalitesinin ölçümünde kullanılan yöntemlerden biridir. Finansal raporların kalitesini değerlendirmekte kullanılan ihtiyari tahakkuk modelleri gibi ölçütler muhasebe ilkelerine

dayalı ölçütlerdir. Ancak, değer ilişkisi, muhasebe bilgilerinin yanı sıra yatırımcıların tepkilerini de esas almaktadır (Kwon, 2014, s.29-34). Diğer bir ifade ile değer ilişkisi modelleri, finansal raporların kalitesini finansal raporlardaki bilgiler ve borsa tepkileri arasındaki ilişkilere odaklanarak ölçmektedir. Hisse senedi fiyatının işletmenin piyasa değerini temsil ettiği varsayılır. Finansal raporlardaki bilgilerin ise muhasebe prosedürlerine dayalı olarak işletme değerini temsil ettiği kabul edilmektedir. Finansal raporlar aracılığıyla yayınlanan işletmenin kazanç bilgileri, işletmenin piyasa değerinde, diğer bir ifade ile hisse senedi değerinde değişiklikler oluşturursa kazanç bilgilerinin ilgili ve güvenilir olduğu varsayılmaktadır. Dolayısıyla değer ilişkisi, finansal raporlama kalitesinin temel niteliksel özelliklerinden ihtiyaca uygunluk ve gerçeğe uygun şekilde sunuma odaklanmaktadır (Beest vd., 2009, s.7). Bu nedenle bu yöntemin raporlama kalitesinin tahmin edici ve doğrulayıcı, tarafsızlık ve hatasızlık ve tamlık boyutunu ölçmeye odaklandığı ifade edilebilir.

3.2.2.2. Kazanç Tepki Katsayısı

Kazanç tepki katsayısı diğer bir ifadeyle kazancın bilgilendirici gücü, kazanç duyurularının anormal hisse senedi getirileri üzerindeki etkisi olarak tanımlanabilir. Yatırımcıların kazançlara karşı duyarlılığı, kazançların yatırımcılar için ne kadar bilgilendirici olduğunun göstergesi olabilir. Kazanç tepki katsayısı, hisse senetleri ile kazançlar arasındaki ilişkiyi ölçen piyasaya dayalı bir yöntemdir (Francis vd., 2006, s.47; Kwon, 2014, s.28-29; Park, 1998, s.106).

Yatırımcılar, kazanç kalitesinin yüksek olduğu işletmelerden açıklanan kazanç haberlerine daha hassas ve olumlu yanıt verdiği için anormal kazanç haberlerine ilişkin piyasa tepkilerinin incelenmesiyle bir işletmenin finansal raporlama sisteminin kalitesinin ölçülebileceği düşünülmektedir. Aynı zamanda kazançlar finansal raporların önemli bir parçası olduğundan dolayı

raporlama kalitesinin ölçümünde kazanç tepki katsayıları kullanılmaktadır. Bu nedenle kazanç tepki katsayısı, piyasa katılımcılarının finansal tablo kalitesiyle ilgili algılarını gösteren bir gösterge olarak görülebilir. Raporların kalitesinin ölçülmesinde kullanılan kazanç tepki katsayılarının yüksek olması yatırımcıların işletmenin finansal tablolarında daha az hata içerdiğine inandıklarına dair kanıt olarak kabul edilmektedir. Algılanan raporlama kalitesinin yüksek olduğu işletmeler kazanç duyurusu yaptığında, anormal kazançlara daha olumlu tepki almaktadır. Bu nedenle sermaye piyasalarının yüksek düzeyde raporlama kalitesine sahip işletmelerden gelen kazanç haberlerine olumlu tepki verdiği düşünülmektedir. Sermaye piyasasının finansal raporlara güvenmesi, yatırımcıların, raporların öngörülen değeri hakkındaki algılarını yansıttığı için bu yöntem raporlama kalitesinin hem ihtiyaca uygun hem de gerçeğe uygun sunumunu ölçmektedir. Dolayısıyla bu yöntem raporlama kalitesinin üç boyutunu da ölçmeye odaklanmaktadır (Dehaan vd, 2013, s.1035; Park, 1998, s.100-109; Kwon, 2014, s.29; Rich, 2009, s.5; Gaynor vd, 2013, s.4; Zheng, 2008, s.31).

3.2.2.3. Zamanlılık veya Zararın Zamanında Kaydı

Zamanlılık veya zararın zamanında kaydı (timeliness-timely loss recognition) finansal raporlama kalitesinin değerlendirilmesinde kullanılan piyasa temelli bir diğer yöntemdir (Ahmed vd., 2013, s.1353, Gaynor vd., 2013, s.4; Angela ve Aryanca, 2017, s.85; Sra, 2012, s.18). Bu yöntemin temeli tahakkuk esasına dayanmaktadır. Genel olarak zamanlılık, kazançların getirilerle ilgili iyi ve kötü haberleri yansıtma gücü olarak tanımlanabilir (Francis, 2006, s.48-49). Zamanlılık, raporlama kalitesinin tahmin edici ve doğrulayıcı boyutunu ölçmeye odaklanmaktadır. Bu yöntemde, büyük zararları gelecek dönemlere ertelemeksizin muhasebeleştirilen işletmelerin daha yüksek finansal raporlama kalitesine sahip olduğu kabul edilmektedir. Diğer bir ifade ile

işletmelerin zararlarını kaydetme sıklığı, yüksek kaliteli kazançların ve yüksek kaliteli finansal raporların göstergesi olarak kabul edilmektedir (Barth vd., 2008, s.475-477; Sra, 2012, s.19).

3.2.2.4. Muhafazakârlık

Muhafazakârlık; kayıp veya zarar olarak nitelendirilen kötü haberlerin, kazanç olarak nitelendirilen iyi haberlerden daha hızlı olarak tanımlanmasını ifade etmektedir (Basu, 1997, s.7). Bu doğrultuda muhafazakâr muhasebe kapsamında zararlar hemen muhasebeleştirilirken, ekonomik olaylar ile ilgili belirsizlikler çözülene kadar kazançlar raporlanmamaktadır (An, 2015, s.83-84). Yüksek kaliteli, muhafazakâr finansal raporlamanın, kötü haberleri iyi haberlerden daha çabuk öngördüğü savunulmaktadır (Gotti ve Mastrolia; 2009, s.52). Muhafazakârlık yöntemi, hisse senedi getirileri olarak kabul edilen ekonomik kazançlar ile negatif hisse senedi getirileri olarak kabul edilen ekonomik zararları yansıtma raporlanan kazançların açıklama yeteneğini ölçmeye odaklanmaktadır (Francis, 2006, s.49). Zararın zamanında kaydı yönteminde olduğu gibi bu yöntem de referans yapı olarak hisse senedi getirilerini kullanmaktadır ve raporlama kalitesinin tahmin edici ve doğrulayıcı boyutuna odaklanmaktadır (Francis vd., 2003, s.8). Zamanlılık, muhafazakârlık ile ilişkilidir ve bu iki özelliğin birlikte şeffaflığı sağladığı kabul edilmektedir (Durak ve Gürel, 2014, s.97).

3.3. Finansal Raporlama Kalitesinin Dış Göstergelerine Dayanan Yaklaşımlar

İşletmelerin iç kontrol zayıflıklarının açıklanması, finansal tablolarda yeniden düzeltmeler, kazançların yanlış ifade edilmesi, gönüllü açıklama seviyesi, finansal tablolarda yer alan hile veya hatalar finansal raporların kalitesinin dış göstergeleri olarak sınıflandırılmıştır. Kazançların yanlış beyan edilmesi, finansal tablolarda yer alan hile veya hata göstergeleri, yeniden düzeltmeler ve iç kontrol zayıflıklarının açıklanması düşük kaliteli finansal raporlamanın göstergesi olarak kabul edilmektedir (Herly, 2012, s.37; El-Gazzar ve

Finn, 2017, s.44; He, 2015, s.512; Wilford, 2012, s.28). İşletmelerin zorunlu olarak açıklaması gereken bilgilerin dışındaki açıklamaları ifade eden gönüllü açıklamaların seviyesinin artması yüksek kaliteli finansal raporlamanın göstergesi olarak kabul edilmektedir (Meek, 1995, s.555; Bigus ve Hillebrand, 2017, s.386; Sun, 2014, s.3). Gönüllü açıklama seviyesi, finansal raporlama kalitesinin tamlık boyutuna odaklanırken diğer dış göstergeler finansal raporlama kalitesinin tarafsızlık ve hatasızlık boyutunu ölçmeye odaklanmaktadır (Gaynor vd., 2016, s.3-4; Dechow vd., 2010, s.346).

4.YÜKSEK KALİTELİ FİNANSAL RAPORLARIN SAĞLADIĞI YARARLAR

Yüksek kaliteli finansal raporlar bilgi kullanıcılarına yararlı ekonomik sonuçlar sağlamaktadır. Bu ekonomik sonuçlar temel olarak; bilgi asimetrisi, yatırım verimliliği ve sermaye maliyeti kapsamında ifade edilebilir. Tüm bu ekonomik sonuçların hepsi birbirine entegre bir şekilde oluşmaktadır.

Kaliteli finansal raporlama, işletmelerin yatırım ve kredi gibi konularda etkin kararlar alınmasını sağlamak için piyasaya sundukları bilginin kapsamını ve kalitesini gönüllü olarak artırmayı gerektirmektedir. İşletmenin sunduğu bilgilerin kapsamını artırması piyasada şeffaflığı sağlamaktadır. Şeffaflığın artması ise paydaşlar arasında bilgi ihtiyacını karşılayarak bilgi asimetrisini azaltmaktadır. Yüksek kaliteli finansal raporlar sunan işletmeler, piyasa katılımcılarının gelecekteki nakit akışları hakkında algılarını ve gelecekte nakit akışlarının dağılımını değiştiren kararları etkilemektedir (Ferrero, 2014, s.52).

Kaliteli finansal raporlar aracılığıyla paydaşlar arasında bilgi asimetrisinin azalması ve nakit akışlarıyla ilgili karar ve algıların etkilenmesiyle işletmenin hem sermaye maliyeti düşmekte hem de yatırım verimliliği artmaktadır. Yüksek kaliteli finansal raporlara sahip işletmeler sermaye sağlayıcıları için daha

düşük risk taşımaktadır. Yatırımcılar işletmenin kaliteli finansal raporları sayesinde likidite riski, bilgi riski ve ters seçim riskini azaltarak kendi yatırımlarının verimliliğini artırabilmektedir. Böylelikle sermaye piyasası verimsizliği azalmakta, piyasada uzun vadeli yüksek getirili projelerin finansmanı kolaylaşmakta ve sermaye piyasası likiditesi artmaktadır (Li ve Wang 2010, s.198; Chen vd., 2011, s.1259; Wang vd., 2014, s.2-3; Verdi, 2006, s.1).

Pay sahipleri ve işleme yöneticileri arasındaki bilgi asimetrisini azaltması açısından bakıldığında kaliteli finansal raporlar, pay sahiplerinin yöneticilerin satın alma kararlarını izleyip kontrol etmesinde bir araç olmaktadır. Kaliteli raporlar aracılığıyla hissedarlar yöneticileri daha iyi değerlendirebilmekte ve yöneticileri hesap verebilir hale getirmektedir. Yöneticilerin kişisel çıkarlarını artıran yatırımlar yapmaları engellenmekte ve hissedarların yöneticileri izleme maliyetleri düşmektedir. Bu sayede yöneticilerin yatırım kararlarının etkin bir şekilde değerlendirilerek işletmenin aşırı yatırım yapması veya daha az yatırım yapması sorunları önlenmiş olmakta ve yatırım verimliliği artırılmaktadır (Yoo vd., 2013, s.1739; Cutillas ve Sanchez, 2012, s.7; Verdi, 2006, s.7).

SONUÇ

Finansal raporlama kalitesi çok boyutlu bir kavram olduğu için literatürde farklı bakış açıları ile tanımlanmaktadır. Genel olarak bir işletme, genel ekonomik durumu ve performansı hakkında tam, tarafsız ve hatasız bir şekilde tahmin edici ve doğrulayıcı değeri yüksek bilgiler sağlayan raporlara sahipse finansal raporlama kalitesinin yüksek olduğu kabul edilir. Bu doğrultuda finansal raporlama kalitesi “tamlık”, “tahmin edici ve doğrulayıcı”, “tarafsızlık ve hatasızlık” olmak üzere üç boyuta sahiptir. “Tahmin edici ve doğrulayıcı boyut” faydalı finansal bilginin temel niteliksel özelliklerinden “ihtiyaca uygun sunum” özelliğini yansıtmaktadır. “Tarafsızlık ve hatasızlık” ile “tamlık boyutu” ise faydalı

finansal bilginin temel niteliksel özelliklerinden “gerçeğe uygun sunumu” göstermektedir. Literatürde finansal raporlama kalitesi “kullanıcıların ihtiyaçlarına dayalı yaklaşım” ve “yatırımcıları ve hissedarları korumaya dayalı yaklaşım” olmak üzere iki farklı bakış açısı ile de ele alınmaktadır. Kullanıcıların ihtiyaçlarına dayalı yaklaşım açısından bakıldığında finansal raporlama kalitesi, finansal raporların kullanıcılara faydalı olması olarak ifade edilir. Yatırımcıları ve hissedarları korumaya dayalı yaklaşıma göre ise kaliteli finansal raporlar, yatırımcı ve hissedarları yanlış yönlendirmeyen veya belirsizlik oluşturmayan, şeffaf ve tam (eksiksiz) finansal tabloları ifade etmektedir. Ülkemizde Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Kurumu (KGK) kullanıcıların ihtiyaçlarına dayalı yaklaşımı benimsemiştir. Kurum 2016 ve 2020 yılları için hazırladığı stratejik planında finansal raporlamayı geliştirmeyi ve kalitesini artırmayı stratejik bir amaç olarak belirlemiştir. Sermaye Piyasası Kurulu (SPK)’da yatırımcıları ve hissedarları korumaya dayalı yaklaşımı benimseyerek bu amaca yönelik düzenlemeler yapmaktadır.

Finansal raporlama, işletmenin finansal nitelikli işlemleri, muhasebe politikalarının seçimi, seçilen politikaların uygulanması, tahmin ve yargıyı içeren bir süreçtir. Bu nedenle finansal raporlama kalitesi pek çok faktörden etkilenmektedir. İşletmelerin finansal raporlama kalitesinin artırılması işletmelerde bilgi asimetrisi, yatırım verimliliği ve sermaye maliyeti üzerinde olumlu faydalar sağlamaktadır. İşletmelerin bu faydaları sağlayabilmesi için finansal raporlama kalitesinin ölçülüp değerlendirilmesi önemlidir. Literatürde finansal raporlama kalitesi farklı boyutları içermesinden dolayı farklı yöntemler ile değerlendirilmektedir. Bu araştırmada hem finansal raporların kalitesini etkileyebilecek faktörler hem de finansal raporların kalitesini ölçmeye ilişkin yaklaşımlar bağlamında bir çerçeve oluşturulmuştur.

Finansal raporlama kalitesini etkileyen faktörler, kişi, görev ve çevreye ilişkin faktörler bağlamında sınıflandırılmıştır. Finansal

raporlama kalitesini etkileyen faktörlerin sınıflandırmasında yöneticiler finansal raporlama kalitesini etkileyen faktörlerde “kişi boyutunu” temsil etmektedir. Yöneticilerin yaş cinsiyet gibi demografik özellikleri, kişilik özellikleri, görev süresi, uzmanlığı, yönetim kurulunun büyüklüğü, yönetim kurulunun bağımsızlığı, yönetim kurulundaki üyelerin sahiplik payı ve yönetimin çıkarları gibi faktörler kişiye ilişkin faktörler olarak sınıflandırılmıştır. Finansal raporlama kalitesini etkileyen göreve ilişkin faktörler, işin kendinden kaynaklanan niteliklerini ifade etmektedir. Finansal nitelikli işlemlerin karmaşıklığı ve finansal nitelikli işlemlerde öznellik ve mesleki yargı göreve ilişkin faktörler kapsamında sınıflandırılmıştır. Finansal raporlama kalitesini etkileyen çevre faktörleri ise bir görevi yerine getirirken bireyleri çevreleyen koşullardır. Çevre faktörleri, kişi ve görev değişkenlerinden farklı olarak belirli bir kişiye ve işleme ilişkin olmayan faktörlerdir. Çevreye ilişkin faktörler kendi içinde işletme içi ve işletme dışı faktörler olmak üzere sınıflandırılmıştır. İç kontrol, iç denetim, denetim komitesi özellikleri, denetim kalitesi, işletmenin yaşı, kaldıraç oranı gibi faktörler işletme içi finansal raporlama kalitesini etkileyen faktörlerdir. Finansal piyasaların gelişmişlik düzeyi, ülkeye özgü yasal ve politik sistemler, ülkedeki vergi sistemi, uluslararası ve ulusal finansal raporlama standartları ise işletme dışı finansal raporlama kalitesini etkileyen faktörlerdir.

Finansal raporlama kalitesini ölçümüne ilişkin yaklaşımlar, faydalı finansal bilginin niteliksel özelliklerine, kazanç kalitesine ve finansal raporlama kalitesinin dış göstergelerine dayanan yaklaşımlar olmak üzere üç kategoride sınıflandırılmıştır. Faydalı finansal bilginin niteliksel özelliklerine ilişkin ölçüm yaklaşımında The Van Beest modeli kullanılmaktadır. Bu yaklaşım Kavramsal Çerçeve de belirtilen finansal bilginin temel ve destekleyici niteliksel özelliklerini taşıyan raporların kaliteli olduğunu kabul etmektedir. Dolayısıyla bu model finansal raporlama kalitesinin “tamlik”, “tahmin edici ve

doğrulayıcı”, “tarafsızlık ve hatasızlık” boyutlarının üçünü de ölçtüğü ileri sürülmektedir. Bu nedenle bu yaklaşım faydalı finansal bilginin temel niteliksel özelliklerinden hem ihtiyaca uygun sunum hem de gerçeğe uygun sunumu yansıtmaktadır.

Finansal raporların kalitesinin değerlendirilmesinde kullanılan diğer bir yaklaşım kazanç kalitesidir. Genel anlamı ile kazanç kalitesi, raporlanan kazancın bilgi kullanıcılarının karar almasında faydalı olması olarak tanımlanabilir. Bu yaklaşım, raporlanan kazancın kalitesi ne kadar yüksek ise finansal raporların kalitesinin de o kadar yüksek olduğunu kabul etmektedir. Finansal raporların kalitesinin kazanç kalitesi bağlamında ölçüm yaklaşımı muhasebe esaslı ve piyasa esaslı kazanç kalitesi ölçüm yöntemleri olmak üzere iki kategoriye ayrılmaktadır. Muhasebe esaslı kazanç kalitesi ölçüm yöntemleri; kazanç yönetimi, tahakkuk kalitesi, kazancın sürekliliği, kazancın istikrarlılığı ve kazanç hedeflerini karşılama veya aşmadır. Kazanç yönetimi ve kazanç hedeflerini karşılama veya aşma yöntemleri finansal raporların “tarafsızlık ve hatasızlık” boyutunu ölçmeye odaklanmaktadır. Finansal raporlama kalitesinin tarafsızlık ve hatasızlık boyutu ise faydalı finansal bilginin temel niteliksel özelliklerinden gerçeğe uygun sunumu göstermektedir. Tahakkuk kalitesi, kazancın sürekliliği, kazancın istikrarlılığı ve kazancın tahmin gücü ise finansal raporlama kalitesinin “tahmin edici ve doğrulayıcı” boyutuna odaklanmaktadır. Finansal raporlama kalitesinin tahmin edici ve doğrulayıcı boyutu ise faydalı finansal bilginin temel niteliksel özelliklerinden ihtiyaca uygun sunum özelliğini yansıtmaktadır. Piyasa esaslı kazanç kalitesi ölçüm yöntemleri ise değer ilişkisi, kazanç tepki katsayısı, zamanlılık veya zararın zamanında kaydı ve muhafazakârlıktır. Bu yöntemlerden kazanç tepki katsayısı ve değer ilişkisi finansal raporlama kalitesinin üç boyutunu da ölçmeye odaklanırken zararın zamanında kaydı ve muhafazakârlık raporlama kalitesinin “tahmin edici ve doğrulayıcı” boyutunu ölçmeye odaklanmaktadır. Dolayısıyla kazanç tepki

katsayısı ve değer ilişkisi faydalı finansal bilginin her iki temel niteliksel özelliğini gösterirken zararın zamanında kaydı ve muhafazakarlık sadece gerçeğe uygun sunuma odaklanmaktadır.

Finansal tablolarda yeniden düzeltmeler, hatalar, hileler, kazancın yanlış beyan edilmesi, iç kontrol zayıflıklarının açıklanması ve gönüllü açıklama seviyesi yöntemleri ise finansal raporlama kalitesinin dış göstergelerine dayalı yaklaşımlar olarak sınıflandırılmıştır. Bu yöntemlerden gönüllü açıklama seviyesi raporlama kalitesinin “tamlik” boyutuna odaklanırken diğer yöntemler raporlama kalitesinin “tarafsızlık ve hatasızlık” boyutuna odaklanmaktadır. Finansal raporlama kalitesinin dış göstergelerine dayalı yaklaşımlar faydalı finansal bilginin temel niteliksel özelliklerinden gerçeğe uygun sunumu yansıtmaktadır.

Bir işletmenin yüksek kaliteli finansal raporlama sahip olması finansal tablo kullanıcıları arasında bilgi asimetrisini azaltması, yatırım verimliliğini artırması ve sermaye maliyetini azaltma faydalarını sağlamaktadır. Bu faydaların sağlanabilmesi için finansal raporları etkileyen faktörlerin belirlenmesini önemlidir. Bunun yanı sıra finansal raporlama kalitesini değerlendiren her bir yaklaşımda ele alınan her bir yöntem Kavramsal Çerçeve’de belirtilen faydalı finansal bilginin farklı özelliklerine odaklanmaktadır. Bu nedenle finansal raporlama kalitesinin değerlendirilmesinde kullanılacak yöntemlere karar verirken o yöntemin hangi boyutu baz aldığı önem kazanmaktadır.

KAYNAKÇA

Ahmed, A.S., Neel, M. ve Wang, D. (2013). Does mandatory adoption of IFRS improve accounting quality? Preliminary evidence? Contemporary Accounting Research, Volume 30, No 4, pp. 1344–1372.

- Aier K. J., Comprix J., Gunlock T. M., Lee D. (2005). The financial expertise of CFO's and accounting restatements. *Accounting Horizons*, Volume 19, No 3, pp.123-135.
- Alves, S. M. G. (2011). The effect of the board structure on earnings management: Evidence from Portugal. *Journal of Financial Reporting & Accounting*, Volume 9, No 2, pp.141-160.
- An, Y. (2015). Does foreign ownership increase financial reporting quality? *Asian Academy of Management Journal*, Volume 20, No. 2, pp. 81–101.
- Angela, W. ve Aryancana, R. (2017). The effect of financial reporting quality on financing and investment, *Etikonomi*, Volume 16 (1), P-ISSN: 1412-8969, E-ISSN: 2461-0771, pp. 81 -92.
- Asegdew, K. (2016). Determinants of financial reporting quality: Evidence from large manufacturing share companies of Addis Ababa. Addis Ababa University.
- Ashbaugh-Skaife, H., Collins, D. W. ve Kinney, W. R. (2008). The effect of SOX internal control deficiencies and their remediation on accrual quality. *The Accounting Review*, Volume 83, No 1, pp.217-250.
- Aygün, M., Sayın, H. C. ve Akçay, A. Ö. (2014). Yönetim kurulu ve kâr yönetimi arasındaki ilişki: Borsa İstanbul üzerine bir inceleme. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 16/4.
- Barth, M. E., Lansman, W. R. ve Langi, M. H. (2008). International Accounting Standards and accounting quality. *Journal of Accounting Research*, Volume 46, No 3, DOI: 10.1111/j.1475-679X.2008.00287.x.
- Basu, S. (1997). The conservatism principle and the asymmetric timeliness of earnings. *Journal of Accounting and Economics* 24, pp.3-37.
- Bbus, B. P. J. (2007). Audit committees and financial reporting quality. Doctor of Philosophy, University of Southern Queensland.
- Beest, F. V., Braam, G., ve Boelens, S. (2009). Quality of financial reporting: Measuring qualitative characteristics. Nijmegen Center for Economics (NiCE) Institute for Management Research Radboud University Nijmegen; NiCE Working Paper 09-108.
- Biger, N. ve Hoang, Q. (2008). Managerial ownership, firm size and earnings management. *The International Journal of Finance*, Volume 20, No 1.
- Bigus, J. ve Hillebrand, C. (2017). Bank relationships and private firms' financial reporting quality. *European Accounting Review* 26(2), pp. 379-409.
- Borojeni, H. N., Noroozi, M. ve Chadegani, A. A. (2016). The effect of financial reporting quality on investment efficiency. *Science Arena Publications Specialty Journal of Accounting and Economics*. Volume 2 (3), p.23-42.
- Braam, G. ve Beest, F. V. (2013). A conceptually-based empirical analysis on quality differences between UK annual reports and US 10-K reports. *Journal of Modern Accounting and Auditing*, Volume 9, Number 10, pp.1281-1301, ISSN 1548-6583.
- Burgstahler, D. C., Hail, L. ve Leuz, C., (2006). The importance of reporting incentives: earnings management in European private and public firms. *The Accounting Review*, Volume 81, No 5, pp. 983-1016.
- Campbell, J. L., Hansen, J., Simon, A. C., Smith, J. L. (2015). Audit committee stock options and financial reporting quality

- after The Sarbanes-Oxley Act of 2002. *American Accounting Association, Auditing: A Journal of Practice & Theory*. Volume 34, No. 2, pp. 91–120, DOI: 10.2308/ajpt-50931.
- Chan, K. C., Farrell, B. ve Lee, P. (2008). Earnings management of firms reporting material internal control weakness under section 404 of The Sarbanes-Oxley Act. *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, Volume 27, No 2, pp. 161-179.
- Chen, C., Kim, J. B. ve Yao, L. (2017). Earnings smoothing: Does it exacerbate or constrain stock price crash risk?. *Journal of Corporate Finance* 42, pp. 36–54.
- Chen, F., Hope, O. K., Li, Q., Wang, X. (2011) Financial reporting quality and investment efficiency of private firms in emerging markets. *American Accounting Association*, Volume 86, No 4, pp. 1255-1288.
- Cutillas, M. F., Sanchez, J. P. (2012). Financial reporting quality, Debt maturity and investment efficiency. *Working Papers*.
- Davidson, R., Goodwin-Stewart, J. ve Kent, P. (2005). Internal governance structures and earnings management. *Accounting and Finance* 45, pp. 241-267.
- Dechow, P. M. ve Dichev, I. D. (2002). The quality of accruals and earnings: The role of accrual estimation errors. *The Accounting Review*, Volume 77, pp. 35-59.
- Dechow, P., Ge, W. ve Schrand, C. (2010). Understanding earnings quality: A review of the proxies, their determinants, and their consequences. *Journal of Accounting and Economics*, pp. 344-401.
- Dehaan, E., Hodge, F. ve Shevlin, T. (2013). Does voluntary adoption of a clawback provision improve financial reporting quality? *Contemporary Accounting Research*, Volume 30, No. 3, pp. 1027–1062.
- Dhaliwal, D., Naiker, V. ve Navissi, F. (2006). Audit committee financial expertise, corporate governance, and accruals quality: An empirical analysis. *SSRN Electronic Journal*, DOI: 10.2139/ssrn.906690.
- Dimitropoulos, P. E., Asteriou, D., Kousenidis, D., K., Leventis, S. (2013). The impact of IFRS on accounting quality: Evidence from Greece. *Advances in Accounting, Incorporating Advances in International Accounting* 29, pp.108-123.
- Doyle, J. T., Ge, W. ve McWay, S. (2007). Accruals quality and internal control over financial reporting, Volume 82, No 5, pp. 1145-1170.
- Duman, H. (2010). Kamunun aydınlatılması kapsamında kazanç yönetiminin tespiti ve şirket finansal raporları ve performansı üzerine etkisi: İMKB uygulaması.
- Durak, G. ve Gürel, E. (2014). Finansal raporların kalitesine etki eden ülkeye özgü faktörler. *Muhasebe ve Finansman Dergisi* (Durak ve Gürel, 2014, s.97).
- Echobu, J., Philomena, N. ve Mailafai, L. (2017). Determinants of financial reporting quality: Evidence from listed agriculture and natural resources firms in Nigeria. *International Journal of Scientific Research in Social Sciences & Management Studies*, Volume 2, Number 1.
- El-Gazzar, S. M. ve Finn, P. M. (2017). Restatements and accounting quality: A comparison between IFRS and US-

- GAAP. Journal of Financial Reporting and Accounting, Volume 15, Issue: 1, pp.39-58.
- Ertan, Y. (2011). Türkiye Muhasebe Standartlarının denetim ve muhasebe kalitesi üzerindeki etkisi: Bir uygulama. Doktora Tezi, Bursa: Uludağ Üniversitesi.
- Ewert, R. ve Wagenhofer, A. (2010). Earnings quality metrics and what they measure.
- Ferrero, J. M. (2014). Consequences of financial reporting quality on corporate performance. Evidence at the international level, Estudios de Economia, Volume 41, No 1, pp.49-88.
- Firoozi, M., Magnan, M., Fortin, S., Nicholls, S. (2016). Do foreign directors on audit committees enhance financial reporting quality? Scientific Series, Cirano Allier Et Decision.
- Francis, J., Lafond, R., Olsson, P., Schipper, K. (2003). Costs of capital and earnings attributes.
- Francis, J., Olsson, P. ve Schipper, K. (2006). Earnings quality, foundations, and trends in Accounting, Volume 1, No 4, pp. 259-346.
- Garcia-Sanchez, I. M., Martinez-Ferrero, J. ve Garcia-Meca, E. (2016). Gender diversity, financial expertise and its effects on accounting quality. Management Decision, Volume 55, No 2, pp. 347-382.
- Gaynor, L. M., Kelton, A. S., Mercer, M., Yohn, T. L. (2016). Understanding the relation between financial reporting quality and audit quality. Auditing a Journal of Practice & Theory, Volume 35, No 4, pp. 1-22.
- Gotti, G. ve Mastrolia, S. (2009). The effect on financial reporting quality of an exemption from the SEC reporting requirements for foreign private issuers. <http://ssrn.com/abstract=1275924>
- Gotti, G. ve Mastrolia, S. (2012). The effect on financial reporting quality of an exemption from the SEC reporting requirements for foreign private issuers. The International Journal of Accounting 47, pp.44-71.
- Gunny, K. A., (2010), The relation between earnings management using real activities manipulation and future performance: Evidence from meeting earnings benchmarks. Contemporary Accounting Research, Volume 27, No. 3, pp.855-888.
- Hanlon, M., Hoopes, J. L. ve Shroff, N. (2014). The effect of tax authority monitoring and enforcement on financial reporting quality. American Accounting Association, Volume 36, No 2, pp. 137-170.
- He, G. (2015). The effect of CEO inside debt holdings on financial reporting quality. Rev Account Study 20, pp.501-536, DOI 10.1007/s11142-014-9305-8.
- Healy, P. M. ve Wahlen, J. M. (1999). A review of the earnings management literature and its implications for standard setting. American Accounting Association, Volume 13, No 4, pp. 365-383.
- Herly, M. (2012). Earnings quality in restating firms: Empirical evidence. Master thesis, Aarhus University.
- Hope, O.-K., Thomas, W. B. ve Vyas D. (2013). Financial reporting quality of U.S. private and public firms. American Accounting Association, The Accounting Review, Volume 88, No 5, pp. 1715-1742.
- Huang, H. W., Rose-Green, E. ve Chen Lee, C. (2012). Ceo age and financial reporting

- quality. American Accounting Association, Sayı 26, No 4, pp.725-740, DOI: 10.2308/acch-50268.
- Huang, X. (2011). Earnings smoothness and investment sensitivity to stock prices. Dissertation, Georgia State University, http://scholarworks.gsu.edu/accountancy_diss/10
- Jonas, G. J. ve Blanchet, J. (2000). Assessing financial reporting quality. American Accounting Association, Sayı 14, No 3.
- Kamarudin, K. A. ve Ismail, W. A. W. (2014). The risk of earnings quality impairment. *Procedia - Social and Behavioral Sciences* 145, pp.226 – 236.
- Kibiya, M. U., Ahmad, A. C. ve Amran, N. A. (2016). Audit committee characteristics and financial reporting quality: nigerian non-financial listed firms. *The European Proceeding of Social Behavioural Sciences*, <http://dx.doi.org/10.15405/epsbs.2016.08.106>
- Krishnamoorthy, G., Wright, A. ve Cohen, J. (2002). Audit committee effectiveness and financial reporting quality: Implications for auditor independence. *Australian Accounting Review*, Volume 12, No 3.
- Krishnan, J., Wen, Y. ve Zhao, W. (2011). Legal expertise on corporate audit committees and financial reporting quality. *The Accounting Review*, American Accounting Association, Volume 86, No 6, pp. 2099-2130.
- Krismiaji, Aryani, Y. A. ve Suhardjanto, D. (2016). International Financial Reporting Standards, board governance, and accounting quality: A preliminary Indonesian evidence. *Asian Review of Accounting*, Volume 24, Issue 4, pp.474-497.
- Kusnadi, Y., Leong, K. S., Suwardy, T., Wang, J. (2016). Audit committees and financial reporting quality in Singapore. *Journal Business Ethics* 139, pp.197–214, DOI 10.1007/s10551-015-2679-0.
- Kwon, H. S. (2014). An empirical analysis of the decline of financial reporting quality following M&A. Doctor of Philosophy, Boston University School of Management.
- Leuz, C., Nanda, D. ve Peter, D. W. (2003). Earnings management and investor protection: an international comparison. *Journal of Financial Economics* 69, pp.505-527.
- Li, Q., Wang, T. (2010). Financial reporting quality and corporate investment efficiency: chinese experience, *Nankai Business Review*, Volume 1, No 2, pp.197-213.
- Licerán-Gutiérrez, A. ve Cano-Rodríguez, M. (2017). A review on the multidimensional analysis of earnings quality. *EAA Annual Congress*, Valencia, pp. 1–28.
- Lin, S., Riccardi, W. ve Wang, C. (2012). Does accounting quality change following a switch from u.s. gaap to ifrs? evidence from Germany. *J. Account Public Policy* 31, pp. 641-657.
- Mahjoub, L. B. ve Khamoussi, H. (2013). Environmental and social policy and earning persistence. *Business Strategy and The Environment Bus. Strat. Env.* 22, pp.159–172, DOI: 10.1002/bse.1739.
- Mbobu, E., M. ve Ekpo, N., B. (2016). Operationalising the qualitative characteristics of financial reporting, *International Journal of Finance and Accounting* 2016, 5(4), pp. 184-192.
- Meek, G. K., Roberts, C.B. ve Gray, S.J. (1995). Factors influencing voluntary annual

- report disclosures by u.s., u.k. and continental European multinational corporations. *Journal of International Business Studies*, Volume 26, No 3, pp. 555-572.
- Oba, V. C. (2014). Board dynamics and financial reporting quality. *Review of International Comparative Management*, Volume 15, Sayı 2.
- Olowokure, O. A., Tanko, M. ve Nyor, T. (2016). Firm structural characteristics and financial reporting quality of listed deposit money banks in Nigeria. *International Business Research*, Volume 9, No 1, ISSN 1913-9004.
- Park, Y. K. (1998). Audit committees, corporate governance, and the quality of financial reporting: evidence from auditor litigation and market reactions to earnings announcements. Doctor of Philosophy, University of Pittsburgh.
- Penman, S. H. ve Zhang, X. J. (2002). Accounting conservatism, the quality of earnings, and stock returns. *The Accounting Review*, Volume 77, No 2, pp. 237-264.
- Perotti, P. Wagenhofer, A. (2011). Earnings quality measures and excess returns. University of Graz.
- Peyvaran, L. (2016). Financial reporting quality and dual-holding of debt and equity. Doctor of Philosophy, University of Toronto.
- Prawitt, D. F., Smith, J. L. ve Wood, D. A. (2009). Internal audit quality and earnings management. *American Accounting Association*, Volume 84, No 4, pp. 1255-1280, DOI: 10.2308/accr.2009.84.4.1255.
- Rasmussen, S. J. (2009). Sell-in versus sell-through revenue recognition: an examination of firm characteristics and financial information quality. Doctor of Philosophy, Texas A&M University.
- Rich, K. T. (2009). Audit committee accounting expertise and changes in financial reporting quality. Doctor of Philosophy, University of Oregon.
- Robinson, T.R. ve Henry, E. (2009). *International financial statement analysis*. CFA Institute Investment Series.
- Ronen, J. ve Yaari, V. (2008). *Earnings management emerging insights in theory, practice, and research*. Springer Science+Business Media, LLC.
- Sadiq, M. ve Shafie, R. B. (2017). The quality of financial reporting and its measurements. *International Journal of Economic Perspectives*, 2017, Volume 11, Issue 1, pp. 392-401.
- Schipper, K. ve Vincent, L. (2003). Earnings quality. *Accounting Horizons* 17, pp.97-111.
- Soderstrom, N. S. ve Sun, K. J. (2007). IFRS adoption and accounting quality: A review. *European Accounting Review*, Volume 16, Issue 4, pp. 675-702.
- Sra, J. K. (2012). Business cycles and accounting quality. Master of Thesis, University of Northern British Columbia.
- Sun, K. (2014). The relationship between capital allocation efficiency and financial reporting quality: international evidence. *International Journal of Business, Accounting, and Finance*, Volume 8, Number 2.
- Talebnia, G., Salehi, M., Kangarluei, S. J., (2011), A study of the impact of collapse on financial reporting quality of listed companies: Some Iranian evidence, *African Journal of Business Management* Vol.5 (10), pp. 3858-3865.

- Verdi, R. S. (2006). Financial reporting quality and investment efficiency. Doctor of Philosophy, The University of Pennsylvania.
- Vilaminck, N. D. ve Sarens, G. (2015). The relationship between audit committee characteristics and financial statement quality: evidence from Belgium. *J Manag Gov*, 19, pp. 145–166, DOI 10.1007/s10997-013-9282-5.
- Wang, F., Zhu, Z. ve Hoffmire, J. (2014). Financial reporting quality, ownership concentration, and investment efficiency: evidence from China. *BioTechnology an Indian Journal*, Volume 10 Issue 18 ISSN:0974 – 7435.
- Wilford, A. L. (2012). Determining the impact of multiple consecutive years of financial reporting quality issues on investment efficiency. University of Maryland, Doctor of Philosophy
- Yoo, Y., Lim, J., Chang, J. (2013). Financial reporting quality and acquisition profitability: Evidence from Korea. *The Journal of Applied Business Research*, Volume 29, No 6.
- Yurisandi, T., Puspitasari, E. (2015). Financial reporting quality before and after IRFS adoption using NICE qualitative characteristic measurement. *Procedia - Social and Behavioral Sciences* 211 (2015) 644 – 652.
- Zheng, X. (2008). An empirical analysis of the relationship between audit committee multiple directorships and financial reporting quality. Doctor of Philosophy, Drexel University.